

Arbetslivskommissionen för scenkonst, lägesbild 2020–2021

Arbetslivskommissionen för scenkonst har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under ”ingen uppgift”/”inte anmält”.

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar	2020		2021	
	hel examen	examensdel	hel examen	examensdel
Grundexamen i musik	313	3 010	350	2 448
Kompetensområdet för musik	244		291	
Kompetensområdet för musikteknologi	46		51	
Kompetensområdet för pianostämning	8		1	
Tom	15		7	
Grundexamen inom cirkusbranschen	18	274	15	112
Grundexamen i dans	35	333	46	247
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	16	93	27	168
Kompetensområdet för scenteknik	5		4	
Kompetensområdet för teater- och evenemangsteknik	4		5	
Kompetensområdet för scenarbete	7		17	
Kompetensområdet för dockteater			1	
Tom				
Yrkesexamen i musikproduktion	45	236	22	180
Kompetensområdet för låtskrivande	30		13	
Kompetensområdet för musikmanagement	4		3	
Kompetensområdet för produktion av musik	11		6	

Programproducent				
Tom				
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	0	0	5	18
Totalt	427	465	3 946	3 173

** Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala. Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.*

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Möjliga orsaker till förändringar är bland annat:

- Antalet nybörjarplatser inom musikbranschen har minskats
- Examensgrunderna har förnyats
- Små examina, få anordnare -> skillnader mellan olika år

Den nya yrkesexamen i musikproduktion har visat sig ganska populär (12 avlagda examina år 2019, 45 år 2020 och 22 år 2021).

Relativt sett har antalen examensdelar inte minskat lika mycket som antalen hela examina. Åtminstone inom musikbranschen har avläggandet av endast examensdelar ökat märkbart.

Cirkusbranschen: som ett undantag från den vanliga takten för ordnande av examina beslöt läroanstalten att inleda en ny årskurs även detta år, orsaken kan vara det stora antalet studerande som slutat eller arbetslivets krav på att öka utbildningsplatserna.

Examina eller kompetensområden med marginellt antal prestationer

Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik samt yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik: scenteknik, dockteater.

Yrkesinriktade examensdelar, obligatoriska och valbara examensdelar, gemensamma examensdelar

Inom musikbranschen är det svårt att jämföra examensdelar, eftersom nya examensgrunder trädde i kraft i augusti 2020, vilket förvränger statistiken något.

Avläggandet av gemensamma examensdelar kräver mycket krafter och resurser av utbildningsanordnarna. De gemensamma examensdelarna är viktiga och ändå är de ett litet paket; 20 kurser jämfört med 75 i gymnasiet, en mycket stor skillnad, i synnerhet då båda utbildningarna ger ansökningsbehörighet till högskola.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Tillstånd för anordnande	Aktiva anordnare 2020–2021
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	11	4
Grundexamen i musik	17	17
Grundexamen inom cirkusbranschen	1	1

Grundexamen i dans	6	5
Yrkesexamen i musikproduktion	5	5
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	2	1

** aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021. Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.*

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Det finns en ny utbildningsanordnare för yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik. Detta är ett bra initiativ, eftersom det behövs utbildning inom detta område. Arbetslivskommissionen reflekterade över huruvida detta kommer att räcka för att avhjälpa arbetskraftsbristen i huvudstadsregionen i framtiden.

Utbildningsanordnarna inom musikbranschen har förblivit desamma (aktiva). Detsamma gäller cirkusbranschen. Liten förändring inom dans (-1).

Det har inte skett några stora förändringar i antalet tillstånd för anordnande av yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik. Just nu finns elva anordnartillstånd för yrkesexamen och två anordnartillstånd för specialyrkesexamen. Det bör dock noteras att endast hälften av utbildningsanordnarna är aktiva och att den enda aktiva anordnaren av specialyrkesexamen finns i Helsingfors.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Inom cirkusbranschen finns endast en utbildningsanordnare.

Utbildning för grundexamen i musik och yrkesexamen i musikproduktion har ordnats av 18 olika utbildningsanordnare. Antalet examina varierade år 2021 mellan 58 och 5. Avläggandet av examensdelar tycks ha fördelat sig ganska väl mellan olika examensanordnare.

Utbildning som leder till grundexamen i dans har åren 2020 och 2021 ordnats av fem olika utbildningsanordnare. År 2020 avlades totalt 35 examina hos fyra olika utbildningsanordnare, och år 2021 avlades totalt 46 examina hos fem olika utbildningsanordnare. Nedstängningen på grund av coronapandemin har sannolikt bidragit till ett lägre antal prestationer år 2020.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Cirkusbranschen: studerande utexamineras regelbundet, men inte varje år. Inom branschen för cirkuskonst finns även behov av utbildning på engelska.

Det finns ganska gott om anordnare av examina inom musikbranschen på olika håll i Finland. Utöver de finskspråkiga examensanordnarna finns en svenskspråkig examensanordnare.

Anordnarna av examina i föreställnings- och teaterteknik är ganska väl fördelade mellan olika delar av Finland. Utöver de finskspråkiga examensanordnarna finns en svenskspråkig examensanordnare, som dock inte har varit aktiv åren 2018–2021.

Anordnare av utbildning inom dans är fördelade mellan olika delar av Finland. Den nordligaste läroanstalten finns i Rovaniemi och den sydligaste i Helsingfors. Antalet avlagda examina fördelar sig ganska jämnt mellan olika delar av Finland.

I utbildning för grundexamen i dans är målet nästan alltid att avlägga hela examen. Alla utbildningar ordnas för närvarande på finska.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov

I och med coronapandemin ökade antalet yrkesprov på läroanstalter märkbart, även om man kan se skillnader mellan olika branscher. I och med att yrkesprov avläggs på läroanstalter har arbetslivsrepresentanternas deltagande i bedömningen av yrkesprov minskat drastiskt.

Medeltal för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Medeltalen för yrkesprovets del var i den avslutande enkäten mycket bra och varierade mellan 4,3 (grundexamen i dans) och 4,7 (yrkesexamen i musikproduktion).

** Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt*

Reflektioner

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande

I examina inom branschen finns inga stora förändringar när man ser på alla branschens examina. I grundexamen i dans har tvåpartsbedömningen minskat betydligt (endast representanter för utbildningsområdet/utbildningsanordnarens representanter som bedömare 23,2 % år 2019 och 59,9 % år 2021). Detta torde bero på en betydande minskning av andelen ingen uppgift.

I specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik har tvåpartsbedömning år 2021 förverkligats endast i 11,1 % av prestationerna.

Coronatiden har varit en betydande faktor inom branschen. Tvåpartsbedömning har kanske varit svår att genomföra eftersom aktörer inom branschen har varit permitterade eller uppsagda. Kommissionen kommer framöver att fästa uppmärksamhet vid hur situationen utvecklas.

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

År 2021 var andelen yrkesprov som gjordes på arbetsplatser 41,1 % (alla examina inom branschen totalt). Till denna del är man tillbaka på samma nivå som 2019. Kommissionen kommer framöver att fästa uppmärksamhet vid hur situationen utvecklas.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

De yrkesprov som görs på läroanstalterna motsvarar situationer och arbetsuppgifter i arbetslivet. Yrkesprov på läroanstalter bedöms av en samarbetspartner från arbetslivet. Yrkesprov på läroanstalter utförs endast till obligatoriska delar och huvudsakligen som kompletterande delar av yrkesprov.

Generaliseringar gällande rättelseyrkanden

Kommissionen har inte fått några rättelseyrkanden.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Arbetslivskommissionen har fått fem begäranden om utlåtanden från ministeriet gällande planer för bedömning av kunnande. Fyra av dessa fick ett positivt utlåtande den första gången.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Vid besöken har man observerat att den personliga tillämpningen förverkligas väl.

Generella observationer

Inom scenkonstbranschen har läroanstalternas arbetslivskontakter en viktig roll i bedömningen av kunnande och ordnande av yrkesprov. Under coronatiden har undervisning kunnat tillhandahållas väl med hjälp av distansförbindelser, men avläggandet av yrkesprov har skjutits upp, även om situationen redan börjar ha normaliserats. God praxis för att garantera kvaliteten på bedömning av kunnande är bland annat dialog kring arbetet med planer för yrkesprov, så att den studerandes, arbetsplatshandledarens och lärarens synpunkter möts före yrkesprovet. Även regelbundna besök av lärare på arbetsplatser och gemensam planering säkerställer kvaliteten på lärande på arbetsplatser och genomförande av yrkesprov. Det är viktigt att kraven på yrkesskicklighet och bedömningskriterierna är tydligt utskrivna. De ska vara begripliga för de studerande och arbetslivsrepresentanterna. I utvecklingen av miljöer för yrkesprov är det viktigt att arbetsplatserna känner utbildningsområdena och är hållbara, mångåriga samarbetspartner.

God praxis

Utarbetande av lokala examensdelar för områdets behov.

Samarbete över läroanstaltsgränserna.

Utvecklingsområden i anordnarnas verksamhet

Utbildningsanordnarna funderar på hur ansökningsprocessen behöver utvecklas om ansökning på distans blir vanligare. Dåliga IT-färdigheter och/eller problem med teknologi skapar utmaningar för sökande. Musikalitet och snabb reaktionsförmåga kommer inte nödvändigtvis fram i en video.

PUK-planer i Wilma anses fungera dåligt, kräver utveckling.

Coronatiden har varit mycket utmanande för utbildning och praktik inom scenkonst. En del studerande har hoppat av helt på grund av distansundervisningen. Framöver kunde man fästa mer uppmärksamhet vid metoderna och beredskapen för distansundervisning.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet

Kommissionen har inte ännu tillräckligt med erfarenhet av överensstämmelsen med arbetslivet eller examensgrundernas funktion. Man kommer att se närmare på dessa saker under kommande besök.